

Sygn. akt IV U 961/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2017 r.

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Monika Wąsowicz

Protokolant Dorota Chrząstek

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2017 r. w Częstochowie

sprawy E. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania E. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 21 czerwca 2017 r. Nr E./ (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej E. L. prawo do emerytury od dnia 1 czerwca 2017 roku

Sygn. akt IV U 961/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 czerwca 2017 roku numer E./ (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonej E. L. przyznania prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczona nie wykazała wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Jednocześnie wskazano, iż za pracę w szczególnych warunkach nie uznano zatrudnienia w następujących okresach, tj. od 18 czerwca 1979 roku do 19 września 1984 roku oraz od 2 września 1985 roku do 13 marca 1988 roku oraz od 11 marca 1991 roku do 31 grudnia 1998 roku w Przędzalni (...) na stanowisku pomoc przędzacza oraz starszy obciążacz, z uwagi na niezgodność zajmowanych stanowisk z resortowym wykazem stanowisk.

W odwołaniu wniesionym do Sądu ubezpieczona E. L. zakwestionowała powyższą decyzję podnosząc, iż w Przędzalni (...) pracowała na oddziale przędzalni na stanowisku pomocy przędzacza zajmując się pracami pomocniczymi takim jak zdejmowanie pełnych kopek nici i zakładanie pustych, wiązanie nici, czyszczenie maszyn przy zmianie koloru przerabianego surowca oraz sprzątanie na stanowisku pracy. Dodała, iż praca ta wykonywana była na wydziale przędzalni i niewiele różniła się od pracy prządki.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Oddział w C. wniósł

o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

E. L. urodziła się (...).

W dniu 14 czerwca 2017 roku ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury.

Na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawczyni wykazała staż emerytalny w wymiarze 17 lat, 1 miesiąca i 16 dni okresów składkowych oraz 4 lat, 2 miesiące i 20 dni okresów nieskładkowych.

W okresie od 1 września 1977 roku do 31 sierpnia 1999 roku ubezpieczona zatrudniona była w Przędzalni (...) S.A. na stanowiskach:

- ucznia szkoły przyzakładowej w okresie od 1 września 1977 roku do 17 czerwca 1979 roku;
- pomocy przędzarza i starszego obciążacza w okresie od 18 czerwca 1979 roku do 31 sierpnia 1999 roku.

Na urloпах wychowawczych przebywała w następujących okresach, tj.:

- od 20 września 1984 roku do 1 września 1985 roku oraz
- od 14 marca 1988 roku do 10 marca 1991 roku.

Ubezpieczona jako pomoc przędzarza oraz starszy obciążacz stale i w pełnym wymiarze czasu pracowała zasadniczo przy czyszczeniu maszyn, zdejmowaniu obciążów oraz na koniec dniówki przy wywożeniu i segregowaniu śmieci i zamiataniu hali. Dodatkowo jako starszy obciążacz, w zastępstwie brygadzysty lub majstra, pracowała przy uruchamianiu maszyn. Czynności te stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywane były na wydziale przędzalni podczas ruchu pozostałych maszyn.

(vide: akta rentowe, akta osobowe ubezpieczonej z Przędzalni (...) S.A. w C., zeznania świadków B. L. k. 14v., W. S. k. 14v-15 oraz wyjaśnienia ubezpieczonej słuchanej w charakterze strony k. 15)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Od dnia 1 stycznia 2013 roku wykreślony został obowiązek rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Jak stanowi art. 27 powyższej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

W myśl zaś art. 32 ust. 1 powołanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach

o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2). Wiek emerytalny, o którym mowa wyżej, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wykonującym pracę w warunkach szczególnych przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych z uwzględnieniem art. 32 ust. 4a (art. 32 ust. 4). Art. 32 ust. 4a utracił moc z dniem 24 czerwca 2004 roku na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku (Dz. U. Nr 144, poz. 1530), z powodu niezgodności z art. 2 i 32 Konstytucji RP. Co należy rozumieć przez przepisy dotychczasowe zostało wyjaśnione w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku III ZP 30/01 (OSNP 2002/10, poz. 243). Według Sądu Najwyższego przez „przepisy dotychczasowe” należy rozumieć niektóre normy rozporządzenia, jednakże nie całość przepisów rozporządzenia Rady Ministrów

z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z §1 ust. 1 wyżej wskazanego aktu prawnego rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". Właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze

w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalali w podległych

i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B (§ 1 ust. 2). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych

w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy te, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac

w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (§ 2 wyżej powołanego rozporządzenia).

Przepisy § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia, zgodnie z powołanym wyżej orzeczeniem Sądu Najwyższego nie należą do „przepisów dotychczasowych”, bowiem nie normują materii wskazanej w art. 32 ust. 4 powołanej ustawy, czyli nie określają ani wieku emerytalnego, ani rodzajów i stanowisk pracy, ani warunków przechodzenia na emeryturę. Stanowisko Sądu Najwyższego znalazło również potwierdzenie

w uzasadnieniu powołanego wyżej wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004 roku.

Za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej "wymaganym okresem zatrudnienia", uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§3 rozporządzenia). Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach (§4 powołanego wyżej rozporządzenia).

W niniejszej sprawie bezspornym jest, iż na dzień 1 stycznia 1999 roku ubezpieczona wykazała wymagany 20-letni staż emerytalny. Spornym pozostało jedynie ustalenie, czy E. L. przepracowała na ten dzień 15 lat w warunkach szczególnych.

Ubezpieczona w celu wykazania wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach przedłożyła świadectwo pracy w warunkach szczególnych wystawione przez Przędzalnię (...) S.A. w C., zgodnie z którym w okresie od 18 czerwca 1979 roku do 19 września 1984 roku, od 2 września 1985 roku do 13 marca 1988 roku oraz od 11 marca 1991 roku do 31 sierpnia 1999 roku pracowała przy obróbce surowców włókienniczych i ich przędzeniu, będąc zatrudniona na stanowisku pomocy przędzacza i starszego obciążacza.

Organ rentowy odmówił uwzględnienia powyższych okresów, z uwagi na niegodność zajmowanych stanowisk z resortowym wykazem stanowisk.

Okresy pracy w warunkach szczególnych wskazane w powołanym wyżej rozporządzeniu w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach mogą być wykazywane przez zainteresowanego, przed Sądem wszelkimi środkami dowodowymi, a przewidzianymi przez kodeks postępowania cywilnego, a w szczególności dokumentami z osobowych akt pracowniczych, zeznaniami świadków, przesłuchaniem stron. Przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków przed organem rentowym nie jest dopuszczalne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1985 roku - III UZP 5/85 LEX nr 14635, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 roku - III UZP48/84LEX nr 14630 uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 roku - III UZP 6/84 LEX nr 14625).

W obecnym stanie prawnym zarządzenia resortowe zawierające uściślenia dokonane w innym okresie przez właściwych ministrów, polegające na ustaleniu wykazów stanowisk, powołane w świadectwach wykonywania prac w warunkach szczególnych zakwestionowanych przez organ rentowy nie mają wartości normatywnych, lecz jedynie informacyjną. „W państwie prawnym nie jest dopuszczalne zamieszczanie w rozporządzeniu jako akcie wykonawczym upoważnienia do podejmowania określonych działań przez inny podmiot i wyposażanie go w kompetencje wykonawcze. W świetle Konstytucji z 1997 roku rozporządzenie jako akt wykonawczy oparty na ustawie nie może zawierać subdelegacji. W konsekwencji, przedmiotem wykładni są wyłącznie przepisy ustawy

i wydane na jej podstawie akty wykonawcze [...]. W rezultacie zatem o spełnieniu przesłanki "praca w szczególnych warunkach" przesądza wykonywanie pracy wymienionej w załącznikach "A" i "B" do rozporządzenia z 7.II.1983 r., które stanowią integralną część rozporządzenia jako aktu wykonawczego, niezależnie od tego, w jakim zakładzie praca taka była (lub jest) wykonywana.” (por. glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 1999 III RN 25/99 T. Bińczyckiej-Majewskiej OSP 2002/4/48 t. 2).

Zdaniem Sądu ubezpieczona wykazała, iż pracowała w warunkach szczególnych przez wymagany okres 15 lat.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym zwłaszcza z akt osobowych oraz zeznań świadków wynika, iż w całym spornym okresie ubezpieczona w Przędzalni (...) S.A. w C. pracowała przy obróbce surowców

włókienniczych i ich przędzeniu, tj. przy pracach wymienionych w wykazie A, dział VII, poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983, Nr 8, poz. 43 ze zm.). E. L. w całym zakwestionowanym okresie pracowała wyłącznie na wydziale Przędzalni pomagając prządce w wykonywaniu jej prac. Do jej obowiązków w szczególności należało ściąganie obciągnięć, czyli napełnionej cewki z przędzą oraz nakładanie nowych cewek, łączenie przędzy w przypadku jej zerwania, czyszczenie maszyny po zmianie partii przędzy. Na koniec zmiany dodatkowo zamiatała salę i sortowała odpady. Charakter jej pracy niczym nie różnił się jako obciążacza odciągnięć, albowiem na tym stanowisku jedynie dodatkowo odpowiadała za ściągnięcie obciążenia i ponowne uruchomienie maszyny. Fakt wykonywania powyższych prac stanowczo potwierdzili powołani w sprawie świadkowie, którzy wspólnie pracowali z odwołującą. I tak W. S. wskazała, iż do ich obowiązków należały generalnie prace mające na celu usprawnić prządce proces produkcyjny. Z uwagi przy tym, że na wydziale było około 30 maszyn przędzalniczych, praca pomocników, których na zmianie było jedynie 6, w zasadzie stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywana była bezpośrednio przy stanowiskach prządki. Z tego też względu B. L. wskazała, iż różnica między pracą prządki a jej pomocnika była niewielka. Przędka bowiem faktycznie czuwała jedynie nad tym, aby nici szły równo, pozostałe za czynności przy obsłudze maszyny wykonywały pomocnice prządki. Z powyższego wynika zatem, iż ubezpieczona jako pomoc prządki w rzeczywistości stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywała czynności przy obróbce czynności surowców włókienniczych i ich przędzeniu. Uwzględnienie wszystkich spornych okresów da odwołującej wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze powyższe Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał E. L. prawo do emerytury od dnia 1 czerwca 2017 roku.